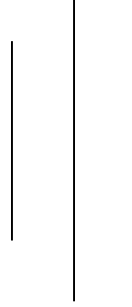


# भुक्तानी प्रणालीसम्बन्धी एकीकृत निर्देशन-२०८०

(यस विभागबाट मिति २०७९/१०/१६ मा जारी भुक्तानी प्रणालीसम्बन्धी एकीकृत निर्देशन-२०७९ र सो पश्चात जारी निर्देशन/परिपत्र समेत समावेश गरी परिमार्जन गरिएको ।)



नेपाल राष्ट्र बैंक  
भुक्तानी प्रणाली विभाग  
वालुवाटार, काठमाडौं

२०८० मंसिर

**नेपाल राष्ट्र बैंक**  
**भुक्तानी प्रणाली विभाग**

अ.प्रा.निर्देशन नं.१४/०८०

**सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारणसम्बन्धी व्यवस्था**

यस बैंकबाट अनुमतिपत्रप्राप्त भुक्तानीसम्बन्धी कार्य गर्ने संस्था (बैंक तथा वित्तीय संस्था बाहेक) लाई सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारणसम्बन्धमा सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ को दफा ७प. र भुक्तानी तथा फस्यौट ऐन, २०७५ को दफा ४५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी देहायका निर्देशन जारी गरिएको छ ।

**१. नीति तथा कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेसम्बन्धमा**

(१) भुक्तानीसम्बन्धी कार्य गर्ने संस्थाहरूले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ (यसपछि यस निर्देशनमा “ऐन” भनिएको) र सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण नियमावली, २०७३ (यसपछि यस निर्देशनमा “नियमावली” भनिएको) बमोजिमका प्रावधानहरूको पालना गर्नका लागि न्यूनतम देहायका व्यवस्थाहरूकोसम्बन्धमा नीति तथा कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने छ :

- (क) ग्राहक पहिचान तथा सम्पुष्टि
- (ख) सूचिकृत व्यक्ति पहिचान
- (ग) उच्च पदस्थ व्यक्ति पहिचान
- (घ) वास्तविक धनी पहिचान
- (ङ) बृहत् ग्राहक पहिचान
- (च) कार्यान्वयन अधिकारी
- (छ) ग्राहक तथा वास्तविक धनी पहिचान अद्यावधिक
- (ज) शंकास्पद कारोबारको पहिचान तथा जानकारी
- (झ) जोखिम व्यवस्थापन
- (ञ) प्रविधिगत पहिचान तथा सूचना संकलनको प्रणालीगत व्यवस्था
- (ट) निरन्तर अनुगमन
- (ठ) सूचनाको गोप्यता
- (ड) आन्तरिक नियन्त्रण
- (ढ) अभिलेख व्यवस्थापन

- (ण) संस्थाका शेयरधनी, सञ्चालक समितिका सदस्यहरू तथा उच्च व्यवस्थापन र कर्मचारीहरूलाई ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशनको पालनाको लागि नियमित रूपमा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रममा सहभागी गराउने व्यवस्था
- (त) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा लगानी निवारणसम्बन्धी कानूनबमोजिम सूचक संस्थाले पालना गर्नुपर्ने अन्य दायित्व
- (२) उपबुँदा (१) बमोजिम नीति तथा कार्यविधि तयार गर्दा ऐन तथा नियमावलीमा भएका प्रावधानहरूको अनुपालना हुने व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।
- (३) यस बैंकले जारी गरेका ग्राहक पहिचान (KYC) सम्बन्धी निर्देशनको पूर्णरूपमा परिपालना गरेको हुनुपर्ने छ । ग्राहक पहिचानसम्बन्धी व्यवस्थाबमोजिम पूर्ण रूपमा कागजात तथा विवरण पेश नगरी कारोबार गरिरहेका विद्यमान ग्राहकहरूको हकमा संस्थाले २०८१ असार मसान्तसम्ममा सम्पूर्ण कागजात तथा विवरण लिई ग्राहक पहिचान तथा सम्पुष्टि गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।
- (४) भुक्तानीसम्बन्धी कार्य गर्ने संस्थाले वालेट सञ्चालन गर्न ग्राहक पहिचानसम्बन्धी व्यवस्थाको पूर्ण पालना गर्न/गराउन आवश्यक कागजात/विवरणहरूको सूची तयार गरी Online फाराम भर्ने/भराउने तथा अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने छ ।
- (५) वालेटमार्फत कारोबार गर्ने ग्राहकहरूका लागि यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागबाट जारी गरिएको ग्राहक पहिचान (Know Your Customer) सम्बन्धी निर्देशनको पूर्णरूपमा परिपालना गरेको हुनुपर्ने छ ।

तर, अनुमतिपत्रप्राप्त संस्थाले सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण ऐन, २०६४ को दफा ७च तथा सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण नियमावली, २०७३ को नियम ९ बमोजिम वार्षिक रु.१,००,०००।- (अक्षरेपी एक लाख) सम्मको कारोबार गर्ने मर्चेन्टलाई आवद्ध गर्दा सरलीकृत ग्राहक पहिचानको प्रक्रिया अवलम्बन गर्न सक्नेछन् । यसरी सरलीकृत ग्राहक पहिचान तथा सोको सम्पुष्टि गर्दा देहायबमोजिमका मापदण्ड/प्रक्रिया अपनाउनुपर्ने छ :

- (१) सरलीकृत पद्धतिबाट मर्चेन्ट आवद्ध गर्न छुट्टै फारम तयार गरी देहायका विवरण लिनुपर्ने छ :

- (क) व्यवसाय/मर्चेन्टको नाम  
 (ख) व्यवसायको ठेगाना,  
 (ग) सम्पर्क नं.  
 (घ) व्यवसायको प्रकृति  
 (ङ) कारोबार गर्ने भौगोलिक क्षेत्र  
 (च) अनुमानित मासिक कारोबार  
 (अ) संख्या :  
 (आ) रकम :

- (२) उपबुँदा (१) बमोजिमका विवरणको सम्पुष्टिको लागि देहायबमोजिमको (कुनै दुई) मापदण्ड/प्रक्रिया अवलम्बन गर्नुपर्ने छ :
- (क) व्यवसायको दर्ता (दर्ता भएको व्यवसायको हकमा)
- (ख) मर्चेन्टको व्यवसायको अस्तित्व तथा गतिविधिको पुष्टि हुने कागजात (बडा कार्यालय वा स्थानीय निकायजस्ता विश्वसनीय तेस्रो पक्षले उपलब्ध गराएको)
- (ग) व्यवसायको स्थलगत निरीक्षण गरेर वा भरपर्दो भिडियो तथा फोटोमार्फत प्रमाणीकरण,
- (घ) व्यवसायको प्रकृति, कारोबार गर्ने भौगोलिक क्षेत्र र अनुमानित मासिक कारोबार संख्या तथा रकमसम्बन्धमा प्रोप्राइटरले गरेको लिखित स्वःघोषणा,
- (ङ) VAT/PAN दर्ता (उपलब्ध भएमा)
- (३) संस्थाले व्यवसायको प्रोप्राइटरको पहिचान तथा सम्पुष्टि गर्नुपर्ने छ । पहिचान गर्दा देहायबमोजिम विवरण तथा सोको सम्पुष्टिको लागि कागजात लिनुपर्ने छ :
- (क) प्रोप्राइटरको नाम
- (ख) ठेगाना
- (ग) सम्पर्क नं.
- (घ) नागरिकता वा राष्ट्रिय परिचयपत्र
- (ङ) PAN दर्ता (उपलब्ध भएमा)
- (यस निर्देशनको लागि प्रोप्राइटर भन्नाले उक्त व्यवसायको धनी अथवा सञ्चालक सम्भन्नु पर्छ ।)
- (४) यस निर्देशनबमोजिम आबद्ध गरिएका व्यवसायको एक भन्दा बढी प्रोप्राइटर भएको अवस्थामा सबै प्रोप्राइटरको उपबुँदा (३) बमोजिम पहिचान तथा सम्पुष्टि गर्नुपर्ने छ ।
- (५) कुनै व्यवसायको कारोबारमा परिवार बाहेक अन्य कुनै व्यक्ति वास्तविक धनी रहेको शंका लागेमा सोको समेत पहिचान गर्नुपर्ने छ ।
- (६) उपर्युक्त व्यवस्थाबमोजिम आबद्ध गरिएका व्यवसाय/मर्चेन्टको छुट्टै सूची तयार गरी अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने छ ।
- (७) मर्चेन्ट आबद्ध गर्दा लिईएका विवरण देहायका अवस्थामा अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने छ :
- (क) ग्राहक पहिचान विवरण अनुरूप कारोबार मेल नखाएको अवस्थामा,
- (ख) ग्राहक पहिचान विवरणमा उल्लिखित सूचना, जानकारी तथा तथ्याङ्क सत्यता वा पर्याप्तताको बारेमा संस्थालाई शंका लागेको अवस्थामा,
- (ग) जोखिम मुल्याङ्कन गर्दा उच्च जोखिम देखिएमा,
- (घ) संस्थाले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष, औपचारिक वा अनौपचारिक रूपमा प्राप्त गरेको सूचनाको आधारमा अद्यावधिक गर्न आवश्यक देखिएमा ।

- (६) विद्युतीय वालेटमा ग्राहकले खाता खोल्दा तथा ग्राहक पहिचान विवरण अद्यावधिक गर्दा “पेश गरेको विवरण ठिक साँचो रहेको तथा सो विवरण भुटो ठहरिएमा कानूनबमोजिम सहुंला/बुभाउंला” भन्ने व्यहोराको विद्युतीय रुपमा स्व:घोषणा गर्न लगाउनुपर्ने छ ।
- (७) विद्युतीय वालेटमा रकम लोड गर्दा, एक वालेटबाट अर्को वालेटमा रकमान्तर गर्दा तथा अन्य विद्युतीय भुक्तानी कारोबार गर्दा अनिवार्य रुपमा प्रयोजन खुलाउनुपर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।
- (८) संस्थामा आवद्ध हुने ग्राहक स्वयम् उपस्थित नभई व्यावसायिक सम्बन्ध स्थापना तथा कारोबार हुने अवस्थामा ऐनको दफा ७८. र नियमावलीको नियम १० बमोजिम जोखिम मूल्याङ्कन गरी व्यवस्थापनका आवश्यक उपाय अवलम्बन गर्नुपर्ने छ ।
- (९) प्रत्येक संस्थाले AML/CFT सम्बन्धी जोखिमको विश्लेषण गरी तयार गरिएको जोखिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदनबमोजिम जोखिम सापेक्ष हुनेगरी नीति तथा कार्यविधिमा आवश्यक परिमार्जन गर्नुपर्ने छ ।
- (१०) संस्थाले यस निर्देशन अन्तर्गत तर्जुमा गरिएको नीति तथा कार्यविधिमा आतङ्कवादी क्रियाकलाप तथा आमविनाशकारी हातहतियारको निर्माण तथा विस्तारमा वित्तीय लगानी नियन्त्रणसम्बन्धमा छुट्टै प्रावधान राख्नुपर्ने छ । साथै, सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ को परिच्छेद ६ख. मा उल्लिखित व्यवस्था पालना हुने गरी आतङ्कवादी क्रियाकलाप तथा आमविनाशकारी हातहतियारको निर्माण तथा विस्तारमा वित्तीय लगानीसम्बन्धमा निरन्तर अनुगमन गर्नको लागि कार्यप्रणाली अवलम्बन गर्नुपर्ने छ ।

**संस्थाको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा AML/CFT सम्बद्ध जोखिमको समेत विश्लेषण गर्नुपर्ने छ ।**

- (११) प्रत्येक कारोबारको अभिलेख राख्दा आवश्यक परेको अवस्थामा फौजदारी अभियोगमा अभियोजन गर्दा प्रमाणको रुपमा प्रयोग गर्न सकिने गरी न्यूनतम देहायका विवरण समावेश गर्नुपर्ने छ :

- (क) ग्राहक (हिताधिकारी समेत) को नाम, ठेगाना, सम्पर्क नं. तथा पहिचानसम्बन्धी विवरण
- (ख) कारोबारको प्रकार र मिति
- (ग) कारोबार रकम,
- (घ) खाता नं
- (ङ) प्रयोजन

## २. सीमा कारोबार, शंकास्पद कारोबार तथा शंकास्पद गतिविधि प्रतिवेदनसम्बन्धमा

- (१) संस्थाले वित्तीय जानकारी ईकाईले जारी गरेको TTR Guidelines, STR/SAR Guidelines, goAML Operational Guidelines र अन्य Guidelines तथा मार्गदर्शनको पालना गर्नुपर्ने छ ।

(२) संस्थाले व्यवस्थापकीय तहको एक कार्यान्वयन अधिकारी (Compliance Officer) तोक्री निजको नाम, ठेगाना, योग्यता, सम्पर्क नम्बर, इमेल लगायतका विवरण यस विभाग तथा वित्तीय जानकारी इकाईलाई सोको जानकारी गराउनुपर्ने छ । साथै, कार्यान्वयन अधिकारी परिवर्तन भएमा वा निजको विवरणमा परिवर्तन भएमा सोको जानकारी यस विभाग तथा वित्तीय जानकारी इकाईमा अविलम्ब पठाउनुपर्ने छ ।

**(३) सीमा कारोबार प्रतिवेदन (Threshold Transaction Reporting- TTR)**

कुनै ग्राहकको एक वा एकभन्दा बढी खाता/वालेटमा एकै पटक वा पटक पटक गरी एक महिनामा (नेपाली क्यालेण्डर अनुसार) रु. १० लाख वा सो भन्दा बढी रकमको कारोबार भएमा सोसम्बन्धी सीमा कारोबार प्रतिवेदन (Threshold Transaction Reporting- TTR) कारोबार भएको मितिले १५ दिनभित्र goAML Software मार्फत वित्तीय जानकारी ईकाईमा उपलब्ध गराउनुपर्ने छ । यसरी प्रतिवेदन तयार गर्दा संस्थाले एक प्राकृतिक व्यक्तिको कुल सीमा पहिचान गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

**(४) शंकास्पद कारोबार प्रतिवेदन (Suspicious Transaction Report- STR) तथा शंकास्पद गतिविधिसम्बन्धी प्रतिवेदन (Suspicious Activity Report- SAR)**

संस्थाले देहायबमोजिमको अवस्थाहरू विद्यमान भएमा कारोबार वा गतिविधि भएको मितिले ३ दिनभित्र यथाशक्य चाँडो शंकास्पद कारोबार प्रतिवेदन (Suspicious Transaction Report- STR) वा शंकास्पद गतिविधिसम्बन्धी प्रतिवेदन (Suspicious Activity Report- SAR) goAML Software मार्फत वित्तीय जानकारी इकाईमा उपलब्ध गराउनुपर्ने छ :

(क) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी कृयाकलापमा वित्तीय लगानीसम्बन्धी कसूर वा अन्य कसूरसँग सम्बन्धित भएको शङ्का लागेमा वा शङ्का गर्नुपर्ने मनासिब आधार भएमा, वा

(ख) आतङ्ककारी कार्य, आतङ्ककारी व्यक्ति वा आतङ्ककारी संगठन वा आतङ्कवादी कृयाकलापमा वित्तीय लगानीसँग सम्बन्धित वा जोडिएको वा त्यस्तो कार्यमा वा त्यस्तो व्यक्ति वा संगठनबाट प्रयोग हुन सक्ने शङ्का लागेमा वा शङ्का गर्नुपर्ने मनासिब आधार भएमा ।

३. संस्थाले ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशनबमोजिम गरेका कार्यहरूको संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गरी प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३ महिनाभित्र यस विभागमा पेश गर्नुपर्ने छ ।

**४. जोखिम मूल्याङ्कनसम्बन्धमा :**

(१) संस्थाले ऐनको दफा ७घ. बमोजिम AML/CFT सम्बन्धी संस्थागत जोखिमको पहिचान तथा मूल्याङ्कन गरी सोको प्रतिवेदन प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको पहिलो त्रयमासभित्र यस विभाग तथा वित्तीय जानकारी इकाईमा पेश गर्नुपर्नेछ । यसरी जोखिम मूल्याङ्कन गर्दा संस्थाले ग्राहक (Customer), सेवा (Product), भौगोलिक क्षेत्र (Geographic Location) तथा सेवा प्रवाह गर्ने माध्यम (Delivery Channel)

लगायतमा AML/CFT सम्बन्धमा हुनसक्ने जोखिमको पहिचान एवम् विश्लेषण गरी सोको मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपबुँदा (१) बमोजिम पहिचान गरिएको जोखिमलाई उच्च, मध्यम तथा न्यून जोखिममा वर्गीकरण गर्नुपर्ने छ ।

५. संस्थाले जोखिमका आधारमा सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारणसम्बन्धमा गनुपर्ने कार्यक्रमहरू तय गरी उक्त कार्यक्रमहरू आफ्नो वार्षिक बजेट तथा कार्ययोजनामा समावेश गर्नुपर्ने छ ।

६. लक्षित वित्तीय कारवाही, उच्च पदस्थ व्यक्ति, उच्च जोखिम रहेको मुलुक, क्षेत्र तथा उच्च जोखिमयुक्त उत्पादन, उपकरण, सेवा तथा कारोबारको अनुगमन हुने गरी संस्थाले अनुगमन प्रणाली अवलम्बन गर्नुपर्ने छ । साथै, उक्त अनुगमन प्रणाली जोखिमका आधारमा स्वचालित हुने व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

७. नेपालभित्र जारी गरिएका भुक्तानी उपकरण (Payment Instruments) नेपालबाहिरबाट समेत प्रयोग हुँदा त्यसरी सम्पादन हुने कारोबारको सुक्ष्म निगरानी गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने छ ।

८. ऐन, नियमावली, यस निर्देशनबमोजिम भए/गरेका काम कारवाही, अनुमतिपत्रप्राप्त संस्थाले अवलम्बन गरेको AML/CFT प्रणाली, जोखिम व्यवस्थापन, अस्वाभाविक गतिविधिको अनुगमन र तोकिएबमोजिम आवश्यक तथ्याङ्क तथा प्रतिवेदनहरू सम्बन्धित निकायमा पेश गर्नेसम्बन्धमा सञ्चालक समितिले त्रैमासिक रूपमा आवश्यक समीक्षा गरी उपयुक्त निर्णय गर्नुपर्ने छ ।

९. संस्थाको सञ्चालक समिति, कार्यकारी प्रमुख तथा कर्मचारीहरूले पालना गनुपर्ने आचरणसम्बन्धमा सदाचार नीति (Code of Conduct) तर्जुमा गरी लागू गर्नुपर्ने छ ।

#### १०. कारवाही तथा सजायसम्बन्धमा

(१) ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशनको व्यवस्था पालना नगर्ने संस्था र संस्थाका कर्मचारी तथा पदाधिकारीलाई ऐनबमोजिमको कारवाही हुनेछ ।

(२) उपबुँदा (१) बमोजिम कारवाही गर्दा ऐन, नियमावली तथा निर्देशनको पालना नभएको अवस्था, उल्लंघनको मात्रा र सो बाट पर्न सक्ने प्रणालीगत प्रभाव लगायतका विषयको गाम्भीर्यताका आधारमा यस बैंकले देहायबमोजिमको कारवाहीहरू गर्न सक्नेछ ।

क्र.सं.	पालना नभएको व्यवस्था	कारवाही
१.	नीति तथा कार्यविधि नभएमा	(क) पहिलो पटकका लागि सचेत गराउने वा नसिहत दिने । (ख) दोस्रो पटकदेखि रु. १० लाख वा गाम्भीर्यताको आधारमा थप जरिवाना गर्ने ।

क्र.सं.	पालना नभएको व्यवस्था	कारबाही
२.	ग्राहक पहिचानसम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयन नभएमा	(क) पहिलो पटकका लागि सचेत गराउने वा नसिहत दिने । (ख) दोस्रो पटक रु. १० लाख जरिवाना गर्ने । (ग) तेस्रो पटकदेखि रु. २० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।
३.	जानीबुझी बेनामी वा काल्पनिक नाममा कारोबार गरेको पाइएमा	(क) रु.२० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।
४.	वास्तविक धनीको पहिचान गर्ने, वृहत ग्राहक पहिचान गर्ने तथा ग्राहक पहिचान अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था नभएमा	(क) पहिलो पटकका लागि सचेत गराउने वा नसिहत दिने । (ख) दोस्रो पटक रु. १० लाख जरिवाना गर्ने । (ग) तेस्रो पटकदेखि रु. २० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।
५.	निरन्तर अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था नभएमा	(क) पहिलो पटकका लागि सचेत गराउने वा नसिहत दिने । (ख) दोस्रो पटकदेखि रु. १० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।
६.	सीमा कारोबारको विवरण वित्तीय जानकारी इकाईमा तोकिएको समयमा पेश नगरेमा	(क) पहिलो पटकका लागि रु. १० लाख जरिवाना गर्ने । (ख) दोस्रो पटकका लागि रु. २० लाख जरिवाना गर्ने वा गाम्भीर्यता अनुसार रु. ५ करोडसम्म जरिवाना गर्ने ।
७.	शंकास्पद कारोबार/गतिविधिको पहिचान गर्ने संयन्त्र/प्रणाली नभएमा तथा शंकास्पद कारोबार/गतिविधि प्रतिवेदन तोकिएको ढाँचा र समयमा पेश नगरेमा	(क) पहिलो पटकका लागि रु. १० लाख जरिवाना गर्ने । (ख) दोस्रो पटकदेखि रु. २० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।
८.	कार्यान्वयन अधिकारीको व्यवस्था नगरेमा	(क) पहिलो पटकका लागि सचेत गराउने वा नसिहत दिने । (ख) दोस्रो पटकदेखि रु. १० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।
९.	तोकिएका विवरणहरूको अभिलेख नराखिएमा वा तोकिएको समयसम्म सुरक्षित नराखिएमा	(क) पहिलो पटकका लागि सचेत गराउने वा नसिहत दिने । (ख) दोस्रो पटकका लागि रु. १० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।



क्र.सं.	पालना नभएको व्यवस्था	कारबाही
१०.	ऐनको परिच्छेद ६ ख को व्यवस्था पालना भएको नपाइएमा	(क) पहिलो पटकका लागि रु. १० लाख जरिवाना गर्ने । (ख) दोस्रो पटकदेखि रु. २० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।

- (३) उपबुँदा (२) बमोजिम कुनै पनि संस्था वा सोको पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई कारबाही गर्नुअघि सफाई पेश गर्ने मनासिव मौका दिइनेछ ।
- (४) उपबुँदा (२) बमोजिमको कारबाहीका अलावा आवश्यक देखिएमा नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८, सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ र भुक्तानी तथा फर्स्यौट ऐन, २०७५ बमोजिम यस बैंकले थप कारबाही गर्न सक्नेछ ।
- (५) संस्थालाई यस बुँदाबमोजिम कारबाही वा सजाय भएमा र त्यस्तो सजाय उक्त संस्थाको कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीको काम कारबाहीको कारणले भएको देखिएमा त्यस्तो पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई सम्बन्धित संस्थाले प्रचलित कानून वा संस्थाको विनियमावलीबमोजिम कारबाही गर्नुपर्ने छ ।